Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 02/11/2026 11:05
Sayı: E-120.07.03-1974155

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/48437 GK12
GÜNLÜDÜR
02/11/2026

Sayı :E-75833232-610-8536658
Konu :Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 9.09.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1936404 sayılı yazınız.

Bakanlığıma intikal eden, Denizli Milletvekili Sayın Yasin ÖZTÜRK tarafından tevcih edilen 7/48437 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek'te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Kodu:E0BCEA95-9A0E-43DC-A865-18E3904D834E Belge Doğrulama Adresi:https://www.turkiye.gov.tr/stb-ebys

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA
Telefon :03122016100
Bilgi İçin:soruonergesi@sanayi.gov.tr
Faks:03122016103
İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr
Kep:sanayiveteknolojibakanligi.strateji@hs01.kep.tr

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ SAYIN YASİN ÖZTÜRK'ÜN

7/48437 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Bir Ülke yalnızca çok ürettiği için güçlü sanayi Ülkesi olmaz.

Ne ürettiği önemlidir.

Nasıl ürettiği önemlidir.

Üretirken kullandığı makinenin, yazılımın, çipin, hammaddenin ve ara malının ne kadarını kendisinin üretebildiği önemlidir.

Türkiye yıllardır ihracat rekorlarını konuşmaktadır.

Ancak ihracat yapmak için büyük miktarda ara malı, teknoloji ve enerji ithal etmek zorunda kalıyorsak üretim modelinin niteliğini de sorgulamak gerekir.

Montaj ekonomisiyle yüksek katma değerli kalkınma sağlanamaz.

İthal edilen teknolojiyi birleştirip ihraç etmekle kendi teknolojisini üreten ülke olmak aynı şey değildir.

AK Parti İktidarı yirmi yılı aşkın süredir sanayi, teknoloji ve yatırım politikalarının siyasi sorumluluğunu taşımaktadır.

Bu kadar uzun sürenin sonunda hâlâ yüksek teknoloji üretiminin ve ihracattaki payının tartışılıyor olması yalnızca küresel koşullarla açıklanamaz.

Türkiye'nin artık ucuz iş gücü ve kur avantajıyla rekabet eden değil; patent, teknoloji ve verimlilikle rekabet eden bir ülke olması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

Soru 1- Türkiye'nin imalat sanayisinde kullanılan ithal ara malının toplam ara malı kullanımındaki payı nedir?

Soru 2- Bu oran 2002 yılında neydi?

Soru 3- 2010 yılında neydi?

Soru 4- 2020 yılında neydi?

Soru 5- 2026 yılında hangi seviyededir?

Soru 6- Türkiye'nin sanayi üretimi için yıllık ithal ettiği ara malı tutarı kaç dolar seviyesindedir?

Soru 7- En yüksek ithalat bağımlılığının bulunduğu 20 sanayi ürünü hangileridir?

Soru 8- Elektronikte dışa bağımlılık oranı nedir?

Soru 9- Makine sanayisindeki dışa bağımlılık oranı nedir?

Soru 10- Kimya sektöründe ithal girdi oranı kaçtır?

Soru 11- İlaç sektöründe hammadde dışa bağımlılığı nedir?

Soru 12- Otomotivde ithal parça ve ara malının ortalama payı nedir?

Soru 13- Savunma sanayisindeki yerlilik oranının hesaplama yöntemi nedir?

Soru 14- Çip ve yarı iletkenlerde Türkiye'nin ithalata bağımlılığı ne kadardır?

Soru 15- Türkiye'nin yerli yarı iletken üretimi için belirlenmiş somut yatırım programı var mıdır?

Soru 16- Yüksek teknoloji ürünlerinin toplam imalat sanayi ihracatındaki payı nedir?

Soru 17- Bu oran 2002'den bugüne ne kadar artmıştır?

Soru 18- Orta-yüksek teknolojili ürünlerin payı ne kadardır?

Soru 19- Türkiye'nin kilogram başına ortalama ihracat değeri nedir?

Soru 20- Bu değer Almanya, Güney Kore ve benzer sanayi ülkeleriyle karşılaştırıldığında hangi seviyededir?

Soru 21- Son yirmi yılda kilogram başına ihracat değerindeki reel artış ne kadardır?

Soru 22- Türkiye'nin yıllık patent başvuru sayısı nedir?

Soru 23- Uluslararası patent başvurularında dünya sıralamasındaki yeri nedir?

Soru 24- Üniversitelerde üretilen patentlerin ticarileşme oranı nedir?

Soru 25- Kamu Ar-Ge desteklerinin ne kadarı gerçek ürün ve ihracata dönüşmektedir?

Soru 26- Başarısız Ar-Ge desteklerinin performans değerlendirmesi yapılmakta mıdır?

Soru 27- Ar-Ge harcamalarının Milli Gelire oranı nedir?

Soru 28- 2002 yılında bu oran neydi?

Soru 29- 2030 hedefi nedir?

Soru 30- Özel sektörün Ar-Ge harcamalarının toplam ciro içindeki payı nedir?

Soru 31- Türkiye'deki büyük şirketlerin Ar-Ge yoğunluğu uluslararası rakipleriyle kıyaslanmakta mıdır?

Soru 32- Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren şirketlerden kaçının gerçek ihracatı bulunmaktadır?

Soru 33- Teknokent teşviklerinden yararlanıp uzun yıllar ticari ürün geliştiremeyen şirketlere ilişkin performans denetimi yapılmakta mıdır?

Soru 34- Kamu teşviklerinde katma değer ve yerlilik kriterleri güçlendirilecek midir?

Soru 35- İthal makineye dayalı yatırım yapan şirketlerle yerli teknoloji geliştiren şirketlere aynı teşviklerin verilmesi doğru mudur?

Soru 36- Kamu alımlarında yerli teknoloji geliştiren işletmelere avantaj sağlanacak mıdır?

Soru 37- Türkiye'nin teknoloji açığını kapatmak için stratejik ürün listesi oluşturulmuş mudur?

Soru 38- Bu listedeki hangi ürünlerde 2030'a kadar tam veya yüksek yerlilik hedeflenmektedir?

Soru 39- Sanayi politikasının ucuz kredi ve teşvik dağıtmak yerine ölçülebilir teknoloji kazanımı esasına bağlanması planlanmakta mıdır?

Soru 40- AK Parti'nin yirmi yılı aşkın iktidarına rağmen Türkiye'nin hâlâ yüksek katma değerli üretime geçişi tartışıyor olmasının temel nedeni nedir?

Soru 41- Türkiye'yi ithal teknoloji kullanan değil teknoloji ihraç eden ülkeye dönüştürmek için hangi tarih ve hangi somut hedefler ortaya konmuştur?

CEVAPLAR:

Ülkemizin sanayi ve teknoloji politikaları; stratejik ürünlerde dışa bağımlılığın azaltılması, yerli teknoloji geliştirme kapasitesi ve arz güvenliğinin güçlendirilmesi, verimliliğin artırılması ve yüksek katma değerli üretime geçiş hedefleri doğrultusunda yürütülmektedir. Bu kapsamda, 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi doğrultusunda yatırım teşvik ve finansman mekanizmalarının teknoloji yoğunluğu, katma değer, yerli üretime katkı ve stratejik önem kriterleri çerçevesinde daha seçici hâle getirilmesi hedeflenmektedir.

Bu amaçla uygulanan yeni yatırım teşvik sistemi kapsamında; Teknoloji Hamlesi Programı, HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı ve Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi (YTAK) gibi mekanizmalar vasıtasıyla stratejik ve teknoloji yoğun yatırımlar desteklenmektedir. Teknoloji Hamlesi Programı kapsamında 24,6 milyar TL'si Ar-Ge harcaması olmak üzere toplam yatırım büyüklüğü 191,6 milyar TL'nin üzerinde olan 213 katma değeri yüksek projeye destek sağlanmaktadır. YTAK Teknoloji/Strateji Puanı (TSP) uygulaması kapsamında stratejik değerlendirmesi olumlu tanımlanan 85 proje ile 531,8 milyar TL'lik nitelikli yatırımın önü açılmıştır. Yine Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi Öncelikli Finansman Belgesi (ÖFB) uygulaması kapsamında belge alan 83 projenin yatırım büyüklüğü ise 81,7 milyar TL'dir. HIT-30 Programı ile yenilenebilir enerji teknolojileri, biyoteknoloji, dijital altyapılar, çip teknolojileri gibi kritik alanlarda, büyük ölçekli stratejik yatırımlar ülkemize kazandırılmaktadır.

Bakanlığımızca yürütülen Ar-Ge ve yenilik desteklerinde çıktı odaklı yaklaşım esas alınmakta; özel sektörün yüksek katma değer ve yerli imkanlarla yeni teknoloji geliştirmesi önceliklendirilmektedir. Ayrıca TÜBİTAK'ın teknoloji ve yenilik destekleri kapsamında ticarileşen 892 projenin yurt içi ve yurt dışı satışları ile lisanslama gelirleri toplam 18,37 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Hâlihazırda, ülkemizde 115 Teknopark ve 1.712 Ar-Ge ve Tasarım merkezinde teknoloji geliştirme çalışmaları sürdürülmektedir. Söz konusu merkezlerde yürütülen projelerde toplam 89.314 ürün ticarileşmiştir. Diğer taraftan, sağlanan destekler ile 2002 yılında GSYİH'nin binde 5'i düzeyindeki 1,2 milyar dolarlık Ar-Ge harcaması, 2025 yılında 24,8 milyar dolar ile GSYİH'nin %1,55'i seviyesine yükselmiştir. Ar-Ge insan kaynağı ise aynı dönemde 29 binden 318 bine ulaşmıştır.

Bunların yanı sıra, kamu alımlarında yerli teknoloji, yazılım ve yenilikçi ürün geliştiren işletmelere, Kamu İhale Kanunu'nda yapılan değişiklik ve ilgili diğer mevzuat kapsamında %15 zorunlu fiyat avantajı, Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi (TÜR) avantajı, Sanayi İşbirliği Projeleri (SİP) kapsamındaki yerlileştirme mekanizmalarıyla öncelik tanınmaktadır.

Sonuç olarak, 2030 yılı itibarıyla; imalat sanayisi ihracatının 400 milyar dolara, orta-yüksek teknolojili ürün ihracatının 180 milyar dolara, yüksek teknolojili ürün ihracatının 30 milyar dolara, Ar-Ge harcamalarının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payının yüzde 2,20'ye ve imalat sanayisinde çalışan kişi başına katma değerin 40 bin dolara yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, yerli üretim ve teknolojik yetkinliğin geliştirilmesi, kamu desteklerinin ölçülebilir sonuçlara odaklanması ve ülkemizin uluslararası rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır.